

EUROPOS KONVENCIJOS DĖL SAVITARPIO PAGALBOS BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE ANTRASIS PAPILDOMAS PROTOKOLAS

2001 m. lapkričio 8 d., Strasbūras

Šį Protokolą pasirašiusios Europos Tarybos valstybės narės,
atsižvelgdamos į savo įsipareigojimus pagal Europos Tarybos statutą,
norėdamos dar labiau prisidėti prie žmogaus teisių saugojimo, teisinės valstybės palaikymo
 ir demokratinės visuomenės struktūros rėmimo,
manydamos, kad dėl to yra pageidautina gerinti savo individualų ir kolektyvinį gebėjimą
 reaguoti į nusikalstamumą,
nusprendė patobulinti ir papildyti tam tikrus 1959 m. balandžio 20 d. Strasbūre priimtos
 Konvencijos dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose (toliau – Konvencija), taip pat 1978 m.
 kovo 17 d. Strasbūre priimto jos Papildomo protokolo aspektus;
atsižvelgdamos į 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje priimtą Žmogaus teisių ir pagrindinių
 laisvių apsaugos konvenciją, taip pat į 1981 m. sausio 28 d. Strasbūre priimtą Konvenciją dėl
 asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu,
 s u s i t a r ė:

I skyrius

1 straipsnis Taikymo sritis

Konvencijos 1 straipsnis keičiamas šiomis nuostatomis:

- „1. Vadovaudamasi šios Konvencijos reikalavimais Šalys įsipareigoja teikti viena kitai kuo didesnę savitarpio pagalbą teisiniuose procesuose, už kuriuos baudmės skyrimas pagalbos prašymo pateikimo metu priklauso prašančiosios Šalies teisminių institucijų jurisdikcijai.
2. Ši Konvencija netaikoma areštams, nuosprendžių vykdymui arba nusikaltimams pagal karo teisę, kurie nėra nusikaltimai pagal įprastą baudžiamąją teisę.
3. Savitarpio pagalba gali būti teikiama ir administracinių institucijų teisiniuose procesuose dėl veikų, pažeidžiančių teisės normas ir baustinių pagal prašančiosios ar prašomosios Šalies nacionalinę teisę, tais atvejais, kai gali būti priimtas sprendimas pradėti teisinį procesą, turinčiame jurisdikciją nagrinėti visų pirma baudžiamąsias bylas.
4. Teikti savitarpio pagalbos neatsisakoma vien dėl to, kad ji susijusi su veikomis, už kurias prašančiojoje Šalyje atsakomybėn gali būti traukiamas juridinis asmuo.“

2 straipsnis Prašančiosios Šalies pareigūnų dalyvavimas

Konvencijos 4 straipsnis papildomas šiuo tekstu; Konvencijos pirminis 4 straipsnis tampa 1 dalimi, o toliau pateikiamos nuostatos tampa 2 dalimi:

- „2. Prašymai, kad dalyvautų tokie pareigūnai ar suinteresuoti asmenys, neturėtų būti atmetami tais atvejais, kai tikėtina, kad dėl to dalyvavimo pagalbos prašymo vykdymas labiau atitiktų prašančiosios Šalies poreikius, todėl tikriausiai neprireiktų papildomo pagalbos prašymo.“

3 straipsnis Suimtų asmenų laikinas perdavimas į prašančiosios Šalies teritoriją

Konvencijos 11 straipsnis keičiamas šiomis nuostatomis:

„1. Asmuo, esantis nelaisvėje, kurį prašančioji Šalis kviečia atvykti duoti parodymus, o ne tam, kad jis būtų teisiamas, yra laikinai perduodamas į jos teritoriją tik tuo atveju, jeigu jis bus grąžintas per prašomosios Šalies nustatytą terminą ir atsižvelgus į šios Konvencijos 12 straipsnio nuostatas tiek, kiek jos yra taikytinos.

Perduoti gali būti atsisakoma:

- a) asmuo, esantis nelaisvėje, nesutinka;
- b) jei jis privalo dalyvauti prašomosios Šalies teritorijoje pradėtame baudžiamajame procese;
- c) jei dėl perdavimo prasitęstų jo suėmimas arba
- d) jei yra kitų svarbių priežasčių, dėl kurių negalima jo/jos perduoti į prašančiosios Šalies teritoriją.

2. Atsižvelgiant į šios Konvencijos 2 straipsnio nuostatas, tuo atveju, kai yra taikoma šio straipsnio 1 dalis, esančiam nelaisvėje asmeniui vykti tranzitu per trečiosios Šalies teritoriją leidžiama, jei prašančiosios Šalies Teisingumo ministerija prašymą ir visus reikalingus dokumentus pateikia Šalies, per kurios teritoriją prašoma tranzito, Teisingumo ministerijai. Šalis gali atsisakyti leisti vykti tranzitu savo pačios piliečiams.

3. Perduodamas asmuo lieka nelaisvėje prašančiosios Šalies teritorijoje ir atitinkamais atvejais Šalies, per kurią prašoma leisti vykti tranzitu, teritorijoje, išskyrus atvejus, kai Šalis, iš kurios jį buvo prašoma perduoti, prašo jį paleisti.“

4 straipsnis **Bendravimo būdai**

Konvencijos 15 straipsnis keičiamas šiomis nuostatomis:

„1. Savitarpio pagalbos prašymai, taip pat be išankstinio prašymo teikiama informacija raštu yra prašančiosios Šalies Teisingumo ministerijos siunčiami prašomosios Šalies Teisingumo ministerijai ir grąžinami tuo pačiu būdu. Tačiau jie gali būti prašančiosios Šalies teisminių institucijų tiesiogiai siunčiami prašomosios Šalies teisminėms institucijoms ir grąžinami tuo pačiu būdu.

2. Šios Konvencijos 11 straipsnyje ir šios Konvencijos Antrojo papildomo protokolo 13 straipsnyje nurodyti prašymai yra visais atvejais prašančiosios Šalies Teisingumo ministerijos siunčiami prašomosios Šalies Teisingumo ministerijai ir grąžinami tuo pačiu būdu.

3. Savitarpio pagalbos prašymai dėl šios Konvencijos 1 straipsnio 3 dalyje minėtų teisinių procesų taip pat gali būti prašančiosios Šalies administracinių ar teisminių institucijų tiesiogiai siunčiami atitinkamoms prašomosios Šalies administracinėms arba teisminėms institucijoms ir grąžinami tuo pačiu būdu.

4. Savitarpio pagalbos prašymai pagal šios Konvencijos Antrojo papildomo protokolo 18 ir 19 straipsnius taip pat gali būti prašančiosios Šalies kompetentingų institucijų tiesiogiai siunčiami prašomosios Šalies kompetentingoms institucijoms.

5. Šios Konvencijos 13 straipsnio 1 dalyje numatyti prašymai atitinkamų teisminių institucijų gali būti siunčiami prašomosios Šalies atitinkamoms institucijoms ir atsakymai gali būti tiesiogiai gaunami iš tų institucijų. Šios Konvencijos 13 straipsnio 2 dalyje numatytus prašymus prašančiosios Šalies Teisingumo ministerija siunčia prašomosios Šalies Teisingumo ministerijai.

6. Prašymus dėl Konvencijos papildomo protokolo 4 straipsnyje nurodytų apkaltinamųjų nuosprendžių kopijų ir priemonių gali tiesiogiai pateikti kompetentingos institucijos. Bet kuri Susitariančioji Valstybė gali bet kada Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu nustatyti, kurias institucijas pagal šią straipsnio dalį ji laikys kompetentingomis institucijomis.

7. Skubiais atvejais, kai pagal šią Konvenciją leidžiamas tiesioginis perdavimas, galima perduoti per Tarpautinę kriminalinės policijos organizaciją (Interpolą).

8. Kiekviena Šalis bet kada Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu gali pasilikti teisę savitarpio pagalbos prašymų arba nurodytų prašymų vykdymą sieti su viena ar keliomis iš toliau nurodytų sąlygų:

- a) kad tame pareiškime paskirtai centrinei institucijai būtų siunčiama prašymo kopija;
- b) kad prašymai, išskyrus skubius prašymus, būtų siunčiami tame pareiškime nurodytai centrinei institucijai;
- c) kad tiesioginio perdavimo atveju dėl skubos kopija tuo pat metu turi būti perduodama jos Teisingumo ministerijai;
- d) kad kai kurie arba visi pagalbos prašymai siunčiami kitu negu šiame straipsnyje nustatytu būdu.

9. Savitarpio pagalbos prašymai ir bet kurie kiti pranešimai pagal šią Konvenciją ar jos protokolus gali būti siunčiami elektroninėmis ar kitomis ryšių priemonėmis, jei tik prašančioji Šalis yra pasirengusi paprašyta bet kada pateikti jų rašytinius tekstus ir originalą. Tačiau kiekviena Susitariančioji Valstybė Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui bet kada adresuotu pareiškimu gali nustatyti sąlygas, kuriomis ji nori priimti ir vykdyti prašymus, gautus elektroninėmis ar kitomis ryšių priemonėmis.

10. Šio straipsnio nuostatos nepažeidžia tarp Šalių galiojančių dvišalių susitarimų nuostatų, kurios numato tiesioginį pagalbos prašymų tarp atitinkamų jų institucijų siuntimą.“

5 straipsnis

Išlaidos

Konvencijos 20 straipsnis keičiamas šiomis nuostatomis:

„1. Šalys viena iš kitos nereikalauja apmokėti jokių dėl šios Konvencijos ar jos protokolų taikymo atsirandančių išlaidų, išskyrus:

- a) išlaidas, atsirandančias dėl ekspertų lankymosi prašomosios Šalies teritorijoje;
- b) išlaidas, atsirandančias dėl nelaisvėje esančio asmens perdavimo pagal šios Konvencijos Antrojo papildomo protokolo 13 ar 14 straipsnius arba šios Konvencijos 11 straipsnį;
- c) dideles ar nepaprastai dideles išlaidas.

2. Tačiau vaizdo ar telefono ryšio įrengimo išlaidas, su vaizdo ar telefono ryšio aptarnavimu prašomojoje Šalyje susijusias išlaidas, atlyginimą jos suteiktiems vertėjams ir išmokas liudytojams bei jų kelionės išlaidas prašomojoje Šalyje apmoka prašančioji Šalis, jei Šalys nesusitaria kitaip.

3. Šalys tarpusavyje konsultuojasi tardamosi dėl išlaidų, reikalautinų pagal šio straipsnio 1 dalies c punktą, apmokėjimo.

4. Šio straipsnio nuostatos taikomos nepažeidžiant šios Konvencijos 10 straipsnio 3 dalies nuostatų.“

6 straipsnis

Teisminės institucijos

Konvencijos 24 straipsnis keičiamas šiomis nuostatomis:

„Kiekviena valstybė, pasirašymo metu ar deponuodama ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą, Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu nustato, kurias institucijas šios Konvencijos tikslu ji laikys teisminėmis institucijomis. Vėliau ji gali bet kada ir tuo pačiu būdu pakeisti savo pareiškimo nuostatas.“

II skyrius

7 straipsnis

Prašymų vykdymo atidėjimas

1. Prašomoji Šalis gali atidėti jo vykdymą, jei toks prašymas pakenktų jos pačios institucijų atliekamiems tyrimams, baudžiamajam persekiojimui ar su jais susijusiems teisiniams procesams.

2. Prieš atsisakydama teikti pagalbą arba atidedama jos teikimą, prašomoji Šalis, prireikus pasikonsultavusi su prašančiąja Šalimi, apsveria, ar prašymas gali būti įvykdytas iš dalies arba keliant tam tikrus būtinus reikalavimus.

3. Jei prašymo vykdymas atidedamas, nurodomos atidėjimo priežastys. Prašomoji Šalis prašančiajai Šaliai taip pat praneša priežastis, dėl kurių negalima vykdyti prašymo arba dėl kurių jo vykdymas galėtų ilgokai užtrukti.

8 straipsnis

Tvarka

Nepaisant Konvencijos 3 straipsnio nuostatų, tais atvejais, kai prašymuose nurodomi formalumai ar tvarka, kurių reikia laikytis pagal prašančiosios Šalies teisę, net jei prašomajai Šaliai jie yra neįprasti, ši atsižvelgia į tokius prašymus tiek, kiek prašomas veiksmas neprieštarauja esminiems jos teisės principams, išskyrus atvejus, kai šiame Protokole nustatyta kitaip.

9 straipsnis

Apklausa vaizdo konferencijos būdu

1. Jei asmuo yra vienos Šalies teritorijoje ir jį kaip liudytoją ar ekspertą turi apklausti kitos Šalies teisminės institucijos, pastarosios gali, kai asmens, kuris turi būti apklaustas, atvykimas į jos teritoriją yra nepageidautinas ar neįmanomas, prašyti apklausti asmenį vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis asmeniškai, kaip nustatyta šio straipsnio 2–7 dalyse.

2. Prašomoji Šalis sutinka dėl apklausos vaizdo konferencijos būdu, jei tai neprieštarauja pagrindiniams jos teisės principams ir jei ji turi tokias apklausai būtinas technines priemones. Jei prašomoji Šalis neturi galimybių naudotis techninėmis priemonėmis vaizdo konferencijai surengti, tokias priemones abipusiu susitarimu jai gali suteikti prašančioji Šalis.

3. Be informacijos, nurodytos Konvencijos 14 straipsnyje, prašymuose apklausti vaizdo konferencijos būdu nurodomos priežastys, kodėl nepageidautinas arba neįmanomas liudytojo ar eksperto dalyvavimas asmeniškai, teisminės institucijos pavadinimas ir apklausą atliksiančių asmenų pavardės.

4. Asmenį, kuris turi būti apklaustas, prašomosios Šalies teisminė institucija šaukia atvykti į teismą savo valstybės įstatymų nustatyta tvarka.

5. Apklausa vaizdo konferencijos būdu vyksta laikantis šių taisyklių:

a) apklausoje dalyvauja prašomosios Šalies teisminės institucijos pareigūnas, kuriam prireikus talkina vertėjas ir kuris turi užtikrinti, kad būtų nustatyta apklausiamo asmens tapatybė, taip pat kad būtų laikomasi prašomosios Šalies pagrindinių teisės principų. Jei prašomosios Šalies teisminės institucijos pareigūnas mano, kad per apklausą yra pažeidžiami pagrindiniai prašomosios Šalies teisės principai, jis nedelsdamas imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad toliau apklausa vyktų laikantis minėtų principų;

b) prireikus prašančiosios ir prašomosios Šalių kompetentingos institucijos tarpusavyje suderina asmens, kuris turi būti apklaustas, apsaugos priemones;

c) prašančiosios Šalies teisminė institucija apklausia tiesiogiai pati arba jai vadovaujant yra apklausama pagal jos įstatymus;

d) prašančiosios Šalies arba asmens, kuris turi būti apklaustas, prašymu prašomoji Šalis užtikrina, kad prireikus asmeniui, kuris turi būti apklaustas, talkintų vertėjas;

e) asmuo, kuris turi būti apklaustas, gali pasinaudoti prašomosios arba prašančiosios Šalių įstatymų jam suteikiama teise atsisakyti duoti parodymus.

6. Nepažeisdama jokių suderintų asmenų apsaugos priemonių, prašomosios Šalies teisminė institucija po apklausos surašo protokolą, kuriame yra nurodoma apklausos data ir vieta, apklausto asmens tapatybė, visi kiti asmenys, dalyvavę apklausiant asmenį prašomojoje Šalyje, ir jų pareigos, duotos priesaikos ir techninės sąlygos, kuriomis vyko apklausa. Prašomosios Šalies kompetentinga institucija nusiunčia šį dokumentą prašančiosios Šalies kompetentingai institucijai.

7. Kiekviena Šalis imasi būtinų priemonių, užtikrinančių, kad tais atvejais, kai jos teritorijoje pagal šį straipsnį apklausiami liudytojai ar ekspertai atsisako duoti parodymus, nors jie privalo juos duoti, arba jie duoda melagingus parodymus, būtų taikoma jos nacionalinė teisė, tarsi apklausa būtų vykusį laikantis joje galiojančių proceso normų.

8. Šalys savo nuožiūra, kur tinka ir jei tam pritaria jų kompetentingos teisminės institucijos, taip pat gali taikyti šio straipsnio nuostatas, apklausdamos kaltinamąjį ar įtariamąjį vaizdo konferencijos būdu. Tokiu atveju sprendimas surengti vaizdo konferenciją ir toks apklausos būdas turi būti suderintas Šalių susitarimu, vadovaujantis jų nacionaline teise ir atitinkamais tarptautinės teisės dokumentais. Kaltinamasis arba įtariamasis apklausiami tik jų sutikimu.

9. Kiekviena Šalis gali bet kada Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu pareikšti, kad ji nesinaudos šio straipsnio 8 dalyje numatyta galimybe taip pat taikyti šio straipsnio nuostatas kaltinamojo ar įtariamojo apklausai vaizdo konferencijos būdu.

10 straipsnis **Apklausa telefonu**

1. Jei asmenį, esantį vienos Šalies teritorijoje, kaip liudytoją ar ekspertą turi apklausti kitos Šalies teisminės institucijos, pastaroji Šalis gali, jei tai numato jos nacionalinė teisė, prašyti pirmosios Šalies padėti surengti apklausą telefonu, kaip nustatyta 2–6 dalyse.

2. Apklausti telefonu galima tik tuo atveju, jei liudytojas ar ekspertas sutinka, kad apklausa vyktų tokiu būdu.

3. Prašomoji Šalis duoda sutikimą apklausti telefonu, jei tai neprieštaruoja pagrindiniams jos teisės principams.

4. Be informacijos, nurodytos Konvencijos 14 straipsnyje, prašyme surengti apklausą telefonu taip pat turi būti nurodyta teisminės institucijos pavadinimas ir asmenų, kurie atliks apklausą, pavardės bei liudytojo ar eksperto sutikimas dalyvauti apklausoje telefonu.

5. Atitinkamos Šalys susitaria, kaip praktiškai apklausa bus atliekama. Sudarydama tokį susitarimą, prašomoji Šalis įsipareigoja:

- a) pranešti atitinkamam liudytojui ar ekspertui apklausos laiką ir vietą;
- b) užtikrinti liudytojo ar eksperto tapatybės nustatymą;
- c) patikrinti, ar liudytojas ar ekspertas sutinka būti apklausiamas telefonu.

6. Prašomoji Šalis gali nustatyti, kad susitarimas iš dalies ar visiškai priklauso nuo atitinkamų 9 straipsnio 5 ir 7 dalių nuostatų.

11 straipsnis **Informacija be išankstinio prašymo**

1. Šalies kompetentingos institucijos, nepakenkdamos savo pačių atliekamiems tyrimams ar teisiniams procesams, be išankstinio prašymo kitos Šalies kompetentingoms institucijoms gali siųsti atliekant savo tyrimus gautą informaciją, jei jos mano, kad tokios informacijos atskleidimas padėtų ją gaunančiai Šaliai pradėti tyrimus ar teisinius procesus arba juos atlikti arba paskatintų tą Šalį pateikti prašymą pagal Konvenciją ar jos protokolus.

2. Informaciją teikianti Šalis, vadovaudamasi savo nacionalinės teisės nuostatomis, gali nustatyti, kokiomis sąlygomis informaciją gaunanti Šalis gali ja naudotis.

3. Informaciją gaunanti Šalis privalo laikytis tų sąlygų.

4. Tačiau kiekviena Susitariančioji Valstybė Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu gali bet kada pareikšti, kad ji pasilieka teisę nebūti saistoma informaciją teikiančios Šalies pagal šio straipsnio 2 dalį nustatytų sąlygų, nebent ji gauna išankstinį pranešimą apie informacijos, kuri bus teikiama, pobūdį ir sutinka dėl jos perdavimo.

12 straipsnis **Restitucija**

1. Prašomoji Šalis, prašančiosios Šalies prašymu ir nepažeisdama *bona fide* trečiųjų šalių teisių, gali perduoti nusikalstamu būdu įgytus daiktus prašančiajai Šaliai, numatant, kad jie bus gražinti teisėtam jų savininkui.

2. Taikydama Konvencijos 3 ir 6 straipsnius, prašomoji Šalis gali atsisakyti gražinti daiktus prieš perduodama juos prašančiajai Šaliai ar po to, jei tokiu būdu būtų palengvintas tokių daiktų gražinimas jų teisėtam savininkui. Tai neturi paveikti *bona fide* trečiųjų šalių teisių.

3. Jei atsisakoma gražinti daiktus prieš perduodant juos prašančiajai Šaliai, prašomoji Šalis negali naudotis prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonėmis ar kitaip įgyvendinti atgręžtinio reikalavimo teisę pagal mokesčių ar muitinės įstatymus.

4. 2 dalyje nurodytas atsisakymas nepažeidžia prašomosios Šalies teisės imti iš teisėtų savininkų muitų ir kitų mokesčių.

13 straipsnis **Suimtų asmenų laikinas perdavimas prašomajai Šaliai**

1. Tais atvejais, kai atitinkamų Šalių kompetentingos institucijos yra sudariusios susitarimą, Šalis, paprašiusi atlikti tyrimą, kuriame privalo dalyvauti jos teritorijoje laikomas suimtas, gali laikinai perkelti jį į Šalies, kurioje vyks tyrimas, teritoriją.

2. Susitarime turi būti numatyta, kaip vyks tokio asmens laikinas perdavimas ir data, iki kurios tas asmuo turi būti gražintas į prašančiosios valstybės narės teritoriją..

3. Jei būtinas perduodamo asmens sutikimas, prašomajai Šaliai nedelsiant pateikiamas patvirtinimas, kad sutikimas buvo duotas, ar tokio patvirtinimo kopija.

4. Perduodamas asmuo lieka nelaisvėje prašomosios Šalies teritorijoje ir tam tikrais atvejais – Šalies, per kurią vykti tranzitu yra prašoma leisti, teritorijoje, išskyrus atvejus, kai Šalis, iš kurios jis buvo perduotas, prašo jį paleisti.

5. Buvimo nelaisvėje laikas prašomosios Šalies teritorijoje yra įskaitomas į buvimo nelaisvėje laiką, kuris atitinkamam asmeniui yra skirtas arba bus skirtas prašančiosios Šalies teritorijoje.

6. Konvencijos 11 straipsnio 2 dalies ir 12 straipsnio nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.

7. Kiekviena Susitariančioji Valstybė Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu gali bet kada pareikšti, kad, prieš sudarant šio straipsnio 1 dalyje numatytą susitarimą, reikės šio straipsnio 3 dalyje nurodyto sutikimo arba tokio sutikimo reikės tam tikromis pareiškime nurodytomis sąlygomis.

14 straipsnis **Perduotų nuteistųjų asmeninis dalyvavimas**

Konvencijos 11 ir 12 straipsnių nuostatos *mutatis mutandis* taip pat taikomos asmenims, kurie prašomojoje Šalyje yra nelaisvėje dėl to, kad buvo perkelti atlikti bausmės pagal nuosprendį, priimtą prašančiojoje Šalyje, jeigu prašančioji Šalis prašo, kad jie asmeniškai dalyvautų peržiūrint teismo sprendimą.

15 straipsnis

Įteiktinų procesinių dokumentų ir teismo sprendimų kalba

1. Šio straipsnio nuostatos taikomos kiekvienam prašymui dėl dokumentų įteikimo pagal Konvencijos 7 straipsnį ar jos Papildomo protokolo 3 straipsnį.

2. Procesiniai dokumentai ir teismo sprendimai visais atvejais perduodami ta kalba ar kalbomis, kuriomis jie buvo išduoti.

3. Nepaisant Konvencijos 16 straipsnio nuostatų, jei dokumentus išduodanti institucija žino arba pagrįstai mano, kad adresatas supranta tik kurią nors kitą kalbą, prie dokumentų arba bent jau svarbiausių jų dalių pridedamas vertimas į tą kitą kalbą.

4. Nepaisant Konvencijos 16 straipsnio nuostatų, prie procesinių dokumentų ir teismo sprendimų, kad prašomosios Šalies institucijoms būtų patogiau, pridedama jų turinio trumpa santrauka, išversta į tos Šalies kalbą ar vieną iš jos kalbų.

16 straipsnis

Dokumentų įteikimas paštu

1. Bet kurios Šalies kompetentingos teisminės institucijos bet kurios kitos Šalies teritorijoje esantiems asmenims procesinius dokumentus ir teismo sprendimus gali siųsti tiesiogiai paštu.

2. Prie procesinių dokumentų ir teismo sprendimų pridedamas pranešimas, kad informaciją apie savo teises ir pareigas, susijusias su dokumentų įteikimu, adresatas gali gauti iš pranešime nurodytos institucijos. Tam pranešimui taikomos 15 straipsnio 3 dalies nuostatos.

3. Dokumentų įteikimui paštu Konvencijos 8, 9 ir 12 straipsnių nuostatostaikomos *mutatis mutandis*.

4. Dokumentų įteikimui paštu taip pat taikomos Konvencijos 15 straipsnio 1, 2 ir 3 dalių nuostatos.

17 straipsnis

Sekimas kitos Šalies teritorijoje

1. Vienos Šalies policijos pareigūnams, kurie, atlikdami nusikaltimo tyrimą, savo šalyje seka asmenį, įtariamą dalyvavus padarant baudžiamosios teisės pažeidimą, už kurį gali būti taikoma ekstradicija, arba asmenį, kuris, manoma, padės nustatyti pirmiau minėto asmens tapatybę ar buvimo vietą, leidžiama tęsti sekimą kitos Šalies teritorijoje, jei ši leidžia tai daryti savo teritorijoje, atsakydama į anksčiau pateiktą pagalbos prašymą. Leidimas gali būti siejamas su tam tikromis sąlygomis.

Pateikus prašymą, sekimas gali būti patikėtas Šalies, kurios teritorijoje jis atliekamas, pareigūnams.

Pirmojoje pastraipoje minėtas pagalbos prašymas turi būti siunčiamas kiekvienos Šalies paskirtai institucijai, turinčiai įgaliojimus duoti arba perduoti prašomą leidimą.

2. Ypatingos skubos atveju, kai neįmanoma iš anksto paprašyti kitos Šalies leidimo, pareigūnai gali toliau tęsti asmens, įtariamo padarius šio straipsnio 6 dalyje išvardytus nusikaltimus, sekimą už savo valstybės sienų, jei laikomasi šių sąlygų:

a) Šalies, kurios teritorijoje sekimą reikia tęsti, pagal šio straipsnio 4 dalį paskirtai institucijai turi būti nedelsiant, tebevykstant sekimui, pranešta apie sienos kirtimą;

b) nedelsiant pagal šio straipsnio 1 dalį pateikiamas pagalbos prašymas, kuriame nurodomos sienos kirtimo be išankstinio leidimo priežastys.

Sekimas nutraukiamas, jei to reikalauja Šalis, kurios teritorijoje vyksta sekimas, gavusi a punkte nurodytą pranešimą arba b punkte nurodytą prašymą, arba jei praėjus penkioms valandoms nuo sienos kirtimo nebuvo gauta leidimo.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas sekimas atliekamas vadovaujantis šiomis bendromis sąlygomis:

a) Sekimą atliekantys pareigūnai privalo laikytis šio straipsnio nuostatų ir Šalies, kurios teritorijoje jie veikia, įstatymų; jie privalo vykdyti vietinių atsakingų institucijų nurodymus.

b) Išskyrus šio straipsnio 2 dalyje apibūdintas situacijas, pareigūnai sekimo metu turi su savimi turėti dokumentą, patvirtinantį, kad buvo išduotas leidimas.

c) Sekimą atliekantys pareigūnai privalo bet kada galėti įrodyti, kad jie veikia eidami tarnybines pareigas.

d) Sekimą atliekantys pareigūnai sekimo metu gali su savimi turėti tarnybinį ginklą, išskyrus atvejus, kai prašomoji Šalis tam prieštarauja; naudotis jais draudžiama, išskyrus teisėtos savignynos atvejais.

e) Įeiti į privačius namus ir ne visiems atviras vietas draudžiama.

f) Sekimą atliekantys pareigūnai sekamo asmens negali nei sustabdyti ir apklausti, nei areštuoti.

g) Apie visas operacijas turi būti pranešama Šalies, kurios teritorijoje jos vyksta, institucijoms; sekimą atliekantiems pareigūnams gali prireikti prisistatyti asmeniškai.

h) Šalies, iš kurios buvo atvykę sekimą atliekantys pareigūnai, institucijos Šalies, kurios teritorijoje vyko sekimas, institucijų prašymu padeda po operacijos, kurioje jie dalyvavo, atlikti tyrimą, taip pat ir teisiniame procese.

4. Šalys pasirašymo metu ar deponuodamos savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu nustato šio straipsnio 1 ir 2 dalių tikslams skiriamus pareigūnus ir institucijas. Vėliau jos gali bet kada ir tuo pačiu būdu pakeisti savo pareiškimo nuostatas.

5. Šalys gali dvišaliu lygmeniu išplėsti šio straipsnio taikymo sritį ir imtis papildomų priemonių jam įgyvendinti.

6. Šio straipsnio 2 dalyje minėtas sekimas leistinas tik tais atvejais, kai jis yra susijęs su vienu iš šių baudžiamosios teisės pažeidimų:

- nužudymas (už pinigus ar politiniais sumetimais);
- nužudymu;
- išžaginimu;
- tyčiniu padegimu;
- klastojimu;
- ginkluotu plėšimu bei vogtų daiktų slėpimu;
- turto prievartavimu;
- žmonių pagrobimu ir įkaitų ėmimu;
- prekyba žmonėmis;
- neteisėta prekyba narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis;
- įstatymų dėl ginklų ir sprogmenų pažeidimu;
- sprogmenų naudojimu;
- neteisėtu nuodingųjų ir pavojingų atliekų vežimu;
- neteisėtu užsieniečių gabenimu per sieną;
- seksualiniu vaiku išnaudojimu.

18 straipsnis

Kontroliuojamasis gabenimas

1. Kiekviena Šalis įsipareigoja užtikrinti, kad tiriant nusikaltimus, už kuriuos gali būti taikoma ekstradicija, jos teritorijoje kitos Šalies prašymu būtų leisti kontroliuojamieji gabenimai.

2. Sprendimą vykdyti kontroliuojamuosius gabenimus kiekvienu atskiru atveju priima prašomosios Šalies kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į tos Šalies nacionalinės teisės nuostatas.

3. Kontroliuojamasis gabenimas vykdomas laikantis prašomosios Šalies nustatytos tvarkos. Pastarosios Šalies kompetentingos institucijos turi teisę atlikti operacijas, joms vadovauti ir jas kontroliuoti.

4. Šalys pasirašymo metu ar deponuodamos savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu nustato šio straipsnio tikslams kompetentingas institucijas. Vėliau jos gali bet kada ir tuo pačiu būdu pakeisti savo pareiškimo nuostatas.

19 straipsnis Slaptieji tyrimai

1. Prašančioji Šalis ir prašomoji Šalis gali susitarti padėti viena kitos pareigūnams vykdyti nusikaltimų tyrimą naudojantis slapta ar kita tapatybe (slaptus tyrimus).

2. Sprendimą dėl prašymo kiekvienu konkrečiu atveju priima prašomosios Šalies kompetentingos institucijos, deramai atsižvelgdamos į savo nacionalinės teisės normas ir galiojančią tvarką. Šalys, deramai atsižvelgdamos į savo nacionalinės teisės normas ir galiojančią tvarką, tarpusavyje susitaria dėl slaptų tyrimų trukmės, išsamių tyrimo sąlygų ir atitinkamų pareigūnų teisinio statuso atliekant slaptus tyrimus.

3. Slapti tyrimai atliekami laikantis Šalies, kurios teritorijoje tokie tyrimai vyksta, nacionalinės teisės normų ir galiojančios tvarkos. Dalyvaujančios Šalys bendradarbiauja, kad užtikrintų slapto tyrimo parengimą ir kontrolę bei priemones, reikalingas pareigūnų, besinaudojančių slapta ar kita tapatybe, saugumui užtikrinti.

4. Šalys pasirašymo metu ar deponuodamos savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu nustato šio straipsnio 2 dalies tikslams kompetentingas institucijas. Vėliau jos gali bet kada ir tuo pačiu būdu pakeisti savo pareiškimo nuostatas.

20 straipsnis Jungtinės tyrimo grupės

1. Tarpusavio susitarimu dviejų ar daugiau Šalių kompetentingos institucijos konkrečiam tikslui ir nustatytam terminui, kuris tarpusavio susitarimu gali būti pratęstas, gali sudaryti jungtinę tyrimo grupę nusikaltimams tirti vienoje ar keliose šių grupę sudariusių Šalių. Grupės sudėtis nurodoma susitarime.

Jungtinė tyrimo grupė visų pirma gali būti sudaryta tais atvejais, kai:

a) Šalies atliekami sudėtingi baudžiamosios teisės pažeidimų tyrimai, kuriems reikia daug pastangų ir laiko, yra susiję su kitomis Šalimis;

b) kelios Šalys atlieka baudžiamosios teisės pažeidimų tyrimą, kuriame bylos aplinkybės reikalauja suderintų bendrų veiksmų susijusiose Šalyse.

Prašymą sudaryti jungtinę tyrimo grupę gali pateikti kiekviena suinteresuota Šalis. Grupė sudaroma vienoje iš Šalių, kurioje numatoma atlikti tyrimą.

2. Be informacijos, nurodytos atitinkamose Konvencijos 14 straipsnio nuostatose, prašymuose sudaryti jungtinę tyrimo grupę pateikiami ir pasiūlymai dėl grupės sudėties.

3. Jungtinė tyrimo grupė veikia ją sudariusių Šalių teritorijoje, laikydamasi šių bendro pobūdžio sąlygų:

a) grupei vadovauja Šalies, kurioje ta grupė veikia, nusikaltimus tiriančios kompetentingos institucijos atstovas. Grupės vadovas veikia pagal tos Šalies nacionalinės teisės jam suteiktą kompetenciją;

b) savo veikloje grupė vadovaujasi Šalies, kurioje ji veikia, teise. Grupės nariai ir komandiruotieji nariai užduotis atlieka vadovaujami a punkte nurodyto asmens atsižvelgdami į sąlygas, kurias jų pačių institucijos nustato susitarime dėl grupės sudarymo;

c) Šalis, kurioje grupė veikia, imasi visų organizacinių priemonių jos darbui užtikrinti.

4. Šiame straipsnyje jungtinės tyrimo grupės nariai iš Šalies, kurioje grupė veikia, yra vadinami „nariais“, o tie nariai, kurie nėra iš Šalies, kurioje grupė veikia, vadinami „komandiruotaisiais nariais“.

5. Jungtinės tyrimo grupės komandiruotieji nariai turi teisę dalyvauti tyrimo veiksmuose, atliekamuose Šalyje, kurioje grupė veikia. Tačiau grupės vadovas dėl tam tikrų priežasčių, vadovaudamasis Šalies, kurioje grupė veikia, teisės normomis, gali nuspręsti kitaip.

6. Šalies, kurioje grupė veikia, ir komandiravusios Šalies kompetentingų institucijų pritarimu grupės vadovas, laikydamasis Šalies, kurioje grupė veikia, teisės normų, gali pavesti jungtinės tyrimų grupės komandiruotiesiems nariams atlikti tam tikrus tyrimo veiksmus.

7. Tais atvejais, kai jungtinei tyrimų grupei reikia, kad vienoje iš grupę sudariusių Šalių būtų atlikti tyrimo veiksmai, tos Šalies į grupę paskirti nariai gali paprašyti savo kompetentingų institucijų atlikti tuos veiksmus. Tie veiksmai toje Šalyje apsvarstomi tomis pačiomis sąlygomis, kurios būtų taikomos, jeigu tų veiksmų reikėtų tyrimui toje Šalyje.

8. Tais atvejais, kai jungtinei tyrimo grupei reikia ne ją sudariusių, o kitų Šalių arba trečiosios valstybės pagalbos, valstybės, kurioje vyksta tyrimas, kompetentingos institucijos gali pateikti pagalbos prašymą kitos atitinkamos valstybės kompetentingoms institucijoms, kaip nustatyta atitinkamuose dokumentuose ar susitarimuose.

9. Jungtinės tyrimo grupės komandiruotasis narys, vadovaudamasis savo nacionaline teise ir veikdamas pagal savo kompetenciją, gali suteikti grupei jos tiriamam nusikaltimui išaiškinti reikalingą informaciją, kurią turi ji į grupę komandiravusi Šalis.

10. Informacija, kurią narys arba komandiruotasis narys teisėtai gauna dalyvaudamas jungtinės tyrimo grupės veikloje ir kurios neturi atitinkamos valstybės narės kompetentingos institucijos, gali būti naudojama šiems tikslams:

a) tiems tikslams, kuriems grupė buvo sudaryta;

b) kitiems baudžiamosios teisės pažeidimams nustatyti, tirti, taip pat baudžiamajam persekiojimui vykdyti tik gavus išankstinį Šalies, kurioje gauta informacija, sutikimą. Duoti sutikimą galima atsisakyti tik tokiu atveju, jei informacijos panaudojimas pakenktų nusikaltimo tyrimui atitinkamoje Šalyje arba jei dėl to toji Šalis galėtų atsisakyti suteikti savitarpio pagalbą;

c) siekiant užkirsti kelią iškilusiai tiesioginei ir didelei grėsmei visuomenės saugumui bei, nepažeidžiant b punkto nuostatų, jei vėliau pradedamas nusikaltimo tyrimas;

d) kitiems tikslams, kiek dėl to tarpusavyje susitaria grupę sudarančios Šalys.

11. Šis straipsnis nepažeidžia jokių kitų galiojančių nuostatų ar susitarimų dėl jungtinių tyrimo grupių sudarymo ar jų veiklos.

12. Kiek leidžia atitinkamų Šalių įstatymų ar bet kurio kito joms kartu taikomo įpareigojančio teisinio dokumento nuostatos, gali būti susitariama, kad grupės veikloje dalyvautų ne tik jungtinę tyrimo grupę sudarančių Šalių kompetentingų institucijų atstovai. Šiems asmenims negalioja šiuo straipsniu grupės nariams ar komandiruotiesiems nariams suteiktos teisės, jei susitarime aiškiai nenustatyta kitaip.

21 straipsnis

Baudžiamoji atsakomybė, susijusi su pareigūnais

17, 18, 19 ar 20 straipsniuose nurodytų operacijų metu, jei atitinkamų Šalių nebuvo susitarta kitaip, pareigūnai, kurie nėra Šalies, kurioje vyksta tyrimas, pareigūnai, jiems padarytų arba jų pačių padarytų nusikaltimų atveju laikomi Šalies, kurioje vyksta tyrimas, pareigūnais.

22 straipsnis

Civilinė atsakomybė, susijusi su pareigūnais

1. Jei, kaip numatyta 17, 18, 19 ar 20 straipsnyje, Šalies pareigūnai vykdo operacijas kitoje Šalyje, pirmoji Šalis už bet kokią operacijų metu pareigūnų padarytą žalą atsako pagal Šalies, kurios teritorijoje jie veikia, teisę.

2. Šalis, kurios teritorijoje buvo padaryta šio straipsnio 1 dalyje nurodyta žala, ją atlygina tomis pačiomis sąlygomis, kuriomis atlygintų savo pareigūnų padarytą žalą.

3. Šalis, kurios pareigūnai padarė žalos bet kokiam asmeniui kitos Šalies teritorijoje, grąžina pastarajai visą sumą, jos sumokėtą nukentėjusiesiems arba jų vardu turintiems teisę ją gauti asmenims.

4. Neatsisakydama teisės pasinaudoti savo teisėmis trečiųjų šalių atžvilgiu ir išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytą atvejį, 1 dalyje nurodytu atveju nė viena Šalis nereikalauja atlyginti kitos Šalies padarytų nuostolių.

5. Šio straipsnio nuostatos taikomos atsižvelgiant į tai, dėl ko Šalys nesusitarė kitaip.

23 straipsnis

Liudytojų apsauga

Jei Šalis pagal Konvenciją ar vieną iš jos protokolų prašo pagalbos dėl liudytojo, kurį gali įbauginti arba kuriam reikia apsaugos, prašančiosios ir prašomosios Šalių kompetentingos institucijos stengiasi pagal savo nacionalinę teisę susitarti dėl atitinkamo asmens apsaugos priemonių.

24 straipsnis

Laikinos priemonės

1. Prašančiosios Šalies prašymu prašomoji Šalis pagal savo nacionalinę teisę gali imtis laikinų priemonių, kad išsaugotų įrodymus, išlaikytų esamą padėtį ar apsaugotų teisėtus interesus, kuriems gresia pavojus.

2. Prašomoji Šalis gali įvykdyti prašymą iš dalies arba keldama tam tikras sąlygas, ypač dėl termino.

25 straipsnis

Konfidencialumas

Prašančioji Šalis gali reikalauti, kad prašomoji Šalis laikytų konfidencialiais prašymo faktą ir turinį, išskyrus tuo mastu, koku reikia prašymui įvykdyti. Jei prašomoji Šalis negali laikytis konfidencialumo reikalavimo, ji apie tai skubiai praneša prašančiajai Šaliai.

26 straipsnis

Duomenų apsauga

1. Vykdamt pagal Konvenciją ar kurią nors iš jos protokolų pateiktą prašymą vienos Šalies kitai perduotus asmens duomenis Šalis, kuriai tokie duomenys buvo perduoti, gali naudoti tik:

a) teisiniuose procesuose, kuriems taikoma ši Konvencija ar kuris nors iš jos protokolų;

b) kituose teisiniuose ar administraciniuose procesuose, tiesiogiai susijusiuose su a punkte nurodytais teisiniais procesais;

c) siekiant užkirsti kelią tiesioginei ir didelei grėsmei visuomenės saugumui.

2. Tačiau tokie duomenys bet kuriuo kitu tikslu gali būti naudojami gavus arba išankstinį duomenis perdavusios Šalies, arba duomenų subjekto sutikimą.

3. Kiekviena Šalis gali atsisakyti perduoti asmens duomenis, gautus vykdant pagalbos prašymą pagal Konvenciją ar kurį nors iš jos protokolų, jei:

- tokie duomenys yra saugomi pagal jos nacionalinės teisės aktus ir

- Šalis, kuriai duomenys turėtų būti perduoti, nėra saistoma 1981 m. sausio 28 d. Strasbūre priimtos Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu, išskyrus atvejus, kai ši Šalis įsipareigoja teikti duomenims tokią apsaugą, kokios reikalauja pirmoji Šalis.

4. Kiekviena Šalis, kuri perduoda asmens duomenis, gautus vykdant pagalbos prašymą pagal Konvenciją ar kurį nors iš jos protokolų, gali reikalauti, kad Šalis, kuriai tie duomenys buvo perduoti, teiktų informaciją apie tokių duomenų panaudojimą.

5. Kiekviena Šalis Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu gali reikalauti, kad, laikantis tvarkos, leidžiančios atsisakyti pagal Konvencijos ar vieno iš jos protokolų nuostatas perduoti ar naudoti asmens duomenis arba riboti tokį perdavimą ar naudojimą, kita Šalis jai perduotų asmens duomenų be jos išankstinio sutikimo nenaudotų šio straipsnio 1 dalies tikslams.

27 straipsnis **Administracinės institucijos**

Šalys gali bet kada Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu nustatyti, kurias institucijas Konvencijos 1 straipsnio 3 dalies tikslams jos laikys administracinėmis institucijomis.

28 straipsnis **Ryšiai su kitomis sutartimis**

Šio Protokolo nuostatos nepažeidžia dvišalių ar daugiašalių susitarimų, Šalių sudarytų taikant Konvencijos 26 straipsnio 3 dalį, platesnio pobūdžio nuostatų.

29 straipsnis **Draugiškas ginčų sprendimas**

Europos nusikalstamumo problemų komitetas yra nuolat informuojamas apie Konvencijos ir jos protokolų aiškinimą bei taikymą ir daro visa, kas būtina, kad padėtų draugiškai spręsti visus juos taikant galinčius iškilti sunkumus.

III skyrius

30 straipsnis **Pasirašymas ir įsigaliojimas**

1. Šis Protokolas teikiamas pasirašyti Europos Tarybos valstybėms narėms, kurios yra Konvencijos Šalys arba yra ją pasirašiusios. Jis turi būti ratifikuojamas, priimamas ar patvirtinamas. Pasirašiusi valstybė negali ratifikuoti, priimti ar patvirtinti šio Protokolo, jeigu ji anksčiau ar tuo pat metu nėra ratifikavusi, priėmusi ar patvirtinusi Konvencijos. Ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

2. Šis Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio, einančio pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui, skaičiuojamam nuo tos dienos, kai deponuojamas trečiasis ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentas, dieną.

3. Kiekvienai pasirašiusiai valstybei, kuri savo ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentą deponuoja vėliau, šis Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio, einančio pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui, skaičiuojamam nuo deponavimo dienos, dieną.

31 straipsnis Prisijungimas

1. Šiam Protokolui įsigaliojus, kiekviena valstybė, kuri nėra narė ir kuri yra prisijungusi prie Konvencijos, gali prisijungti ir prie šio Protokolo.

2. Prisijungiama Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui deponuojant prisijungimo dokumentą.

3. Kiekvienai prisijungiančiai valstybei Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio, einančio pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui, skaičiuojamam nuo tos dienos, kai deponuojamas prisijungimo dokumentas, dieną.

32 straipsnis Taikymas teritorijoms

1. Kiekviena valstybė pasirašymo metu arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą gali nurodyti teritoriją ar teritorijas, kurioms šis Protokolas taikomas.

2. Kiekviena valstybė bet kada vėliau Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu gali išplėsti šio Protokolo taikymą bet kuriai kitai pareiškime nurodytai teritorijai. Tokie teritorijai Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio, einančio pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui, skaičiuojamam nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pareiškimą, dieną.

3. Kiekvienas pareiškimas pagal šio straipsnio pirmesnes dalis kiekvienai jame nurodytai teritorijai Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu gali būti atšauktas. Atšaukimas įsigalioja pirmą mėnesio, einančio pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui, skaičiuojamam nuo tokio pranešimo datos arba tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą, dieną.

33 straipsnis Išlygos

1. Bet kuriai Konvencijos ar jos protokolo nuostatai Šalies padarytos išlygos taikomos ir šiam Protokolui, jeigu ta Šalis, pasirašydama arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą, nepareiškia kitaip. Ta pati nuostata taikoma ir kiekvienam pareiškimui, padarytam dėl bet kurios Konvencijos ar jos protokolo nuostatos arba remiantis ja.

2. Kiekviena valstybė, pasirašydama arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą, gali pareikšti, kad ji pasilieka teisę nepriimti visiškai arba iš dalies vieno iš 16, 17, 18, 19 ir 20 straipsnių ar keletą jų. Jokios kitos išlygos negali būti daromos.

3. Kiekviena valstybė, padariusi išlygą pagal šio straipsnio pirmesnes dalis, Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu gali visiškai arba iš dalies ją atšaukti. Atšaukimas įsigalioja nuo tos dienos, kurią Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

4. Kiekviena Šalis, padariusi išlygą dėl bet kurio iš šio straipsnio 2 dalyje nurodyto šio Protokolo straipsnio, negali reikalauti, kad tą straipsnį taikytų kuri nors kita Šalis. Tačiau, jei ta

išlyga yra dalinė ar sąlyginė, ji gali reikalauti, kad ta nuostata būtų taikoma tiek, kiek ji pati ją yra priėmusi.

34 straipsnis **Denonsavimas**

1. Bet kuri Šalis Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu gali šį Protokolą denonsuoti tiek, kiek ji pati yra su juo susijusi.

2. Toks denonsavimas įsigalioja pirmą mėnesio, einančio pasibaigus trijų mėnesių laikotarpiui, skaičiuojamam nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tą pranešimą, dieną.

3. Denonsavus šią Konvenciją, tuo pačiu denonsuojamas šis Protokolas.

35 straipsnis **Pranešimai**

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius Europos Tarybos valstybėms narėms ir kiekvienai prie šio Protokolo prisijungusiai valstybei praneša apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieno ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimą;
- c) kiekvieną šio Protokolo įsigaliojimo pagal 30 ir 31 straipsnius datą;
- d) kiekvieną su šiuo Protokolu susijusį aktą, pareiškimą, pranešimą ar informaciją.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.

PRIIMTA 2001 m. lapkričio 8 d. Strasbūre anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius patvirtintas kopijas siunčia kiekvienai Europos Tarybos valstybei narei ir prie Konvencijos prisijungusioms valstybėms, kurios nėra narės.
